

ส่วนที่ 6

การนำแผนพัฒนาสามปีไปสู่การปฏิบัติและการติดตาม ประเมินผล

เนื่องด้วยการติดตามและประเมินผลโครงการเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินงานพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นเทศบาลเมืองบ้านไผ่จึงจำเป็นต้องมีองค์กรที่ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการพัฒนา

สำหรับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 หมวด 6 ข้อ 28 ได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีคณะกรรมการฯ ประกอบด้วยหลายฝ่ายด้วยกันทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนหัวหน้าส่วนบริหาร รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือก ซึ่งการที่คณะกรรมการมาจากหน่วยงานหลายฝ่ายนี้จะทำให้การติดตามและประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผลของการประเมินสามารถวัดผลบรรลุและวัดความสำเร็จของโครงการ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขหรือปรับปรุงการปฏิบัติงานของโครงการได้อย่างแท้จริง

แนวทางในการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านไผ่

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ดังกล่าว ข้อ 29 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
2. ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
3. รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกัน อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ตีพิมพ์ประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน
4. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติตามที่เห็นสมควร

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปี

จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินผลแผนพัฒนาสามปีนั้น คือ การประเมินว่ามีการนำแผนพัฒนาสามปีไปปฏิบัติอย่างแท้จริงเพียงใด และได้ผลเป็นอย่างไรเพื่อที่สามารถวัดความสัมฤทธิ์ผลของแผนได้

ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นสมมติฐานในการจัดทำแผนฉบับต่อไปได้ ดังนั้นการที่จะประเมินผลแผนในภาพรวมได้ จำเป็นต้องประเมินผลการปฏิบัติในแต่ละแนวทางการพัฒนา ก่อน เพื่อนำไปสู่การวัดความสำเร็จ ซึ่งจะแสดงให้เห็นได้ว่าการพัฒนาเป็นไปในแนวทางใด บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน และตอบสนองต่อวิสัยทัศน์หรือไม่ ดังนั้นในขั้นต้น เทศบาลเมืองบ้านไผ่ จึงต้องติดตามประเมินผลแผนพัฒนาสามปี ให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง อันนำมาสู่บทสรุปที่ไม่บิดเบือนจากผลการปฏิบัติจริงที่เกิดขึ้น

แนวทาง และวิธีการขั้นตอนในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปี

การติดตาม (Monitoring)

การติดตามนั้น จะทำให้เราทราบได้ว่าขณะนี้ได้มีการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์หรือแผนสามปี ถึงระยะใดแล้ว ซึ่งเทคนิคอย่างง่ายที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามได้ เช่น Gantchart ที่จะทำให้หน่วยงานสามารถติดตามได้ว่าการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาสามปี มีการดำเนินการในช่วงใด ตรงกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ แผนปฏิบัติการก็จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามการดำเนินงานดังได้กล่าวมาแล้ว

การประเมินผล (Evaluation)

การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ จำเป็นต้องมีเกณฑ์มาตรฐาน (Standard criteria) และตัวชี้วัด (Indicators) เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินเพื่อให้เกิดความชัดเจน เป็นระบบ มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ โดยประกอบด้วยเกณฑ์ที่สำคัญใน 2 ระดับคือเกณฑ์การประเมินหน่วยงาน และเกณฑ์การประเมิน โครงการ

เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดการประเมินผลหน่วยงาน

เกณฑ์และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานจะเป็นการพิจารณาเกณฑ์รวม (Multiple criteria and indicators) และสามารถใช้เป็นกรอบหรือเครื่องมือในการประเมินผลลัพธ์สุดท้ายและผลกระทบในการดำเนินงานในภาพรวม เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับระดับการบรรลุผลและการสนองตอบความพึงพอใจของลูกค้าหรือประชากรกลุ่มเป้าหมาย สำหรับค่าตัวแปร (Attributes) อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะกิจกรรมการดำเนินงานของหน่วยงาน

เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดการประเมินผล

เกณฑ์มาตรฐาน (Standard criteria)	ตัวชี้วัด (Indicators)	ตัวอย่างกรอบตัวแปร (Attributes)
1.สัมฤทธิ์ผลและการบรรลุ วัตถุประสงค์ของนโยบาย	<ul style="list-style-type: none"> ● ผลผลิต ● ผลลัพธ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ผลต่างระหว่างเป้าหมายกับ ◆ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
2.ความเสมอภาคและความเป็น ธรรมในสังคม	<ul style="list-style-type: none"> ● การเข้าถึง ● การจัดสรรทรัพยากร ● การกระจายผลประโยชน์ ● ความเสมอภาค 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ปริมาณและคุณภาพทรัพยากร ที่ได้รับจัดสรรต่อคน ◆ ผลประโยชน์ที่แต่ละกลุ่ม เป้าหมายได้รับในแต่ละครั้ง ◆ การไม่เลือกปฏิบัติและ/หรือ การเลือกปฏิบัติที่เป็นคุณ
3. ความสามารถและคุณภาพใน การให้บริการ	<ul style="list-style-type: none"> ● สมรรถนะของหน่วยงาน ● ความทั่วถึงและเพียงพอ ● ความถี่ในการให้บริการ ● ประสิทธิภาพการให้บริการ 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ พื้นที่เป้าหมายและประชากร กลุ่มเป้าหมายที่รับบริการ ◆ จำนวนครั้งในการให้บริการ ◆ ผลลัพธ์เทียบกับปัจจัยนำเข้า
4.ความรับผิดชอบของหน่วยงาน	<ul style="list-style-type: none"> ● พันธกิจต่อสังคม ● ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ● การให้หลักประกันความเสี่ยง ● การยอมรับข้อผิดพลาด 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การจัดลำดับความสำคัญ ◆ ภารกิจและภารกิจรอง ◆ การตัดสินใจที่สะท้อนความรับ ผิดชอบ
5.การสนองความต้องการของ ประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> ● การกำหนดประเด็นปัญหา ● การรับฟังความคิดเห็น ● มาตรการ/กลยุทธ์ในการ แก้ไขปัญหา ● ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ระดับการมีส่วนร่วม ◆ การปรึกษาหารือ ◆ การสำรวจความต้องการ
6.ความพึงพอใจของประชากร กลุ่มเป้าหมาย	<ul style="list-style-type: none"> ● ระดับความพึงพอใจ ● การยอมรับ / คัดค้าน 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สัดส่วนของประชากรกลุ่ม เป้าหมายที่พอใจหรือไม่พอใจ ◆ ความคาดหวัง ◆ ผลสะท้อนกลับ
7. ผลเสียหายต่อสังคม	<ul style="list-style-type: none"> ● ผลกระทบภายนอก (ทางบวก และทางลบ) ● ต้นทุนทางสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ ◆ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ◆ ค่าเสียโอกาส ◆ ความขัดแย้งทางสังคม

ระบบติดตามและประเมินผลแผนการพัฒนางค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวางระบบติดตามและประเมินผลแผนพัฒนางค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานคิดว่าระบบติดตาม และประเมินผลไม่อาจแยกตัวเองออกจากระบบการบริหารแผนทั้งหมด ดังนั้น ระบบอื่นๆ ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าที่แผนพัฒนาจะดำเนินการจึงเป็นเหมือนบริบทที่เชื่อมจะส่งผลต่อการบริหารแผน และจะส่งผลต่อการติดตามและประเมินผลด้วยเช่นกัน ดังนั้น ระบบติดตามและประเมินผลฯครั้งนี้มีกรอบแนวคิดตามแผนภาพดังนี้

